

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776(E) | SJIF 2023: 6.907

Дилноза Қаххоржонова
Охунова

ФарДУ педагогика
кафедраси ўқитувчиси.
Тел: 99890 160-20-32

БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА КАСБИЙ БИЛИМЛАРНИ КОГНИТИВ ҚАБУЛ ҚИЛИШ КОМПЕТЕНЦИЯСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШГА ЙЎНАЛТИРИЛГАН ТАЖРИБА-СИНОВ ИШЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ МЕТОДИКАСИ.

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада бўлажак ўқитувчиларнинг касбий билимларини когнитив фаоллик асосида ўзлаштириш компетенциялари ва уларнинг ўрни, аҳамияти очиқ берилган.

Калит сўзлар: когнитив фаолият, интеллектуал, мотив, касбий билимлар, қобилият, дастурий таълим, лойиҳалаш, моделлаштириш.

Олий педагогик таълим жараёнида бўлажак ўқитувчиларда касбий билимларни тақдим этиш ва уни когнитив қабул қилиш компетенцияларини шакллантиришда педагогика туркум фанлари катта имкониятларга эга. Касбий етуклик ўқитувчининг мобиллиги, педагогик ходисаларга нисбатан ҳозиржавоблиги, ўқувчилар билан самимий мулоқот ўрната олиши, ўқув жараёнини муваффақиятли лойиҳалаш ва ташкил этишида намоён бўлади. Бўлажак ўқитувчиларда касбий билимларни когнитив қабул қилиши компетенциясини шакллантириш педагогика туркум фанларини ўқитиш жараёнида амалга оширилади.

Тажриба-синов ишлари давомида танланган мавзулар ва унга мос ўқув материалларига асосланган ҳолда талабалар билан маърузалар, семинар машғулоти, мустақил ишлар ўтказиш режалаштирилди ва талабаларга мустақил ўқиб ўрганиш учун топшириқлар берилди. Тажриба-синов жараёнида бўлажак ўқитувчилар билан ҳар семестрда икки мартадан ўқув семинарлари ташкил этилди ва ўтказилди.

Ишлаб чиқилган мезонлар ёрдамида бўлажак ўқитувчиларда шахсий-касбий, дидактик ҳамда ижтимоий компетентликнинг шаклланиши даражасини куйидаги кўрсаткичлар ёрдамида аниқлашга муваффақ бўлдик:

- бўлажак ўқитувчиларнинг умумий ўрта таълим ўқув жараёнини лойиҳалаш ва уни ташкил этиш компетенциялари;

- бўлажак ўқитувчиларнинг ўқув жараёнига яхлит тизим сифатида ёндашган ҳолда унинг таркибий қисмларини аниқ тасаввур қилиш лаёқатларига эгалликлари;

- дарс жараёнида ўқувчиларнинг билиш, ривожланиш даражаларини ривожлантириш механизмларини мақсадга мувофиқ ҳолда танлай олганликлари;

- дарс мавзусига мос келадиган машқлар, савол ва топшириқларни танлай олиш кўникмасига эгалликлари;

- ўқув жараёнида муаммоли вазиятларни ташкил эта олиш лаёқатининг шаклланиши;

- дарс жараёнида мультимедиа, аудио, видео, визиул воситалардан самарали фойдаланиш кўникмасига эгалликлари;

- ўқувчиларнинг билиш, креатив фаоллиги, қизиқишлари, эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда кўп вариантли топшириқларини танлай олиш кўникмасини шаклланиши;

- ўқувчиларнинг ижодий имкониятлари, иқтидорларини, яширин лаёқатларини рўёбга чиқариш ва ривожлантириш, ностандарт вазиятларда улар билан диалог ўрнатиш компетенциясини ўзлаштирганликлари;

- бўлажак ўқитувчиларнинг ўқувчилар билан мулоқот ва ҳамкорлик жараёнида ўз ҳис-туйғулари, кечинмаларини намоён эта олишлари;

- режалаштирилмаган вазиятларда самарали ҳаракат қилиш усулларини эгаллаганликлари;

- ўз фикрни мантикий изчилликда баён этиш, нутқ маданияти кўникмаларига эга бўлишлари, имо-ишора, мимикадан ўринли фойдаланиш, ўз фикрларини эркин баён қилишлари учун ўқувчиларга имконият яратиш усулларини билишлари;

- дарс ва дарсдан ташқари жараёнларида актёрлик ва нутқ маҳоратидан унумли фойдаланиш техникасини эгаллаганликлари;

- педагогик маҳорат – акмени эгаллашга нисбатан интилишнинг шаклланиши;

- зарур вазиятларда касбий маданият кўникмасини намоён қилиш техникасига эгалликлари;

- ўқувчилар билан инсонпарварлик, толерентлик, демократия ҳамда қадриятли муносабатга киришиш тажрибасига эгаллаганликлари;

- ўз-ўзларни ривожлантириш компетенциясига эгалликлари;

- педагогик фикрлаш маданиятига оид кўникмаларга эгалликларга эътибор қаратилди.

Бўлажак ўқитувчиларда касбий билимларни когнитив қабул қилиш компетенциясининг шаклланиши даражасини баҳолашда куйидагиларга эътибор қаратдик:

- ўқувчиларга тақдим этиладиган ўқув топшириқларини танлашга ижодий ёндаша олганликлари;
- ўқув жараёнида амалга ошириладиган педагогик ҳамкорликнинг ўзига хос йўналишлари ва усулларини ўзлаштирганликлари;
- ўқувчилар билан ижодий мулоқот ўрнатиш техникасини эгаллаганликлари кабилар. Биз тажриба-синов ишлари давомида маърузалар, дидактик ўйинлар, давра суҳбатлари, савол-жавоб вазиятлари, тренинглар, семинарлар, лаборатория ишлари, савол-жавоблар ва анкета сўровларидан фойдаландик. Олинган натижалар тақдим этилган педагогик тизим ҳамда тадқиқот фаразининг тўғрилигини асослаш имконини берди.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Абдукаримов Х. Касбий педагогик фаолият. – Т.: “O‘qituvchi” НМИУ, 2010. -160 б.
2. 2001. - № 4-4. Kahhorjonovna, O. D. (2022). Approaches to Preparing Future Teachers for the Organization of Cognitive Processes in General Secondary Schools. Miasto Przyszłości, 29, 6-7.
3. Kahhorjonovna, O. D. (2022). Future Teachers' Specific Characteristics of Development of Cognitive Acceptance of Professional Knowledge. Miasto Przyszłości, 29, 1-2.